

Handläggare:
Åke Wennmalm

Landstingsstyrelsen

Yttrande över ”Motion 2007:26 om ett fossilfritt landsting 2015”

Ärendet

Miljöpartiet har i motion till landstingsfullmäktige daterad 2007-05-15 föreslagit att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att under 2007 ta fram en handlingsplan med målet att landstingets användning av fossila bränslen och utsläpp av klimatpåverkande växthusgaser ska upphöra senast 2015. Motionen har 2007-11-23 överlämnats till landstingsdirektören för behandling.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta
att avslå motionen

Förvaltningens synpunkter

Landstingets utsläpp av växthusgaser innefattar fossil koldioxid, lustgas och metan. Fossil koldioxid härrör från förbränning av fossila fordonsbränslen (bensin, diesel) och från förbränning av fossila bränslen (kol, olja, fossilt material i hushållsavfall) för framställning av fjärrvärme. Övriga utsläpp av växthusgas från landstingets verksamheter utgörs av lustgas (förlossnings- och operationsanläggningar) och metan (djurhållning i naturbruks-gymnasierna).

I motionens rubrik omnämns endast fossila bränslen men i texten nämns även lustgas, förvaltningen har tolkat detta som att även lustgasutsläppen i motionen föreslås vara eliminerade till 2015.

Av landstingsverksamheternas utsläpp av fossil koldioxid och lustgas, vilka uppgår till sammanlagt ca 200.000 ton koldioxidekvivalenter, svarar SL för ca 75 %. Dessa utsläpp härrör i huvudsak från dieselbussar. SL använder i

sin trafik för närvarande ca 2000 bussar, av vilka ca 1600 drivs med diesel. Ca 200 av dessa bussar (trängselbussarna) är relativt nya (levererade 2005-2006). SL köper ca 150 bussar årligen, vilket innebär att bussarna tas ur trafik efter genomsnittligt 13 år.

För att SL ska bli fossilfritt till 2015 erfordras antingen att tillgången till biodiesel och/eller RME kan säkras i sådan omfattning att samtliga dieselbussar kan drivas av dessa bränslen, eller att inköpen av bussar som kan drivas med etanol eller biogas påskyndas. I det senare fallet måste också infrastrukturen för tankning av biobränsle byggas ut snabbare. De två alternativens konsekvenser beskrivs nedan.

Landstinget står i begrepp att pröva användning av biodiesel i begränsad skala inom WÅAB. Bränslet kommer från Neste OY i Finland, som framställer det från olika biomaterial såsom palmolja och matfett. Användningen av palmolja är kontroversiell, eftersom det har ifrågasatts från miljörorelsen om produktion av denna råvara har acceptabla sociala och miljömässiga konsekvenser. För att inte använda bränsle från kontroversiell råvara avser WÅAB att endast använda biodiesel där palmolja inte använts vid framställningen. Den framtida tillgången på biodiesel är oklar, men landstinget följer utvecklingen inom området med största uppmärksamhet, i första hand för att biodiesel kan vara ett intressant bränslealternativ för SLs bussar. RME (rapsmetylester), även kallad FAME (fatty acid methyl ester) framställs från växtråvara i Sverige, och används redan av SL som inblandning (5%) i all diesel. Denna användning kan ökas.

Alternativet att påskynda utbytet av dieselbussar mot etanol- eller biogasbussar kräver att utbytestakten ökar till ca 200 bussar årligen, samt att infrastrukturen för tankning av dessa bränslen byggs ut till hela trafikområdet. Vilken ökning av de årliga investeringarna detta skulle medföra erfordrar särskild utredning. Uppskattningsvis rör sig det årliga beloppet om 200-300 miljoner kr.

Biobränslemarknaden befinner sig för närvarande i en fas av snabb utveckling. Etanolens för- och nackdelar har diskuterats flitigt i media, och det har bl a hävdats att etanol inte ger någon minskad klimatpåverkan jämfört med fossila bränslen. Mer initierade debattörer har betonat att såväl råvaran som framställningsmetoderna är avgörande för hur fördelaktig etanolen är jämfört med fossila bränslen. Landstingets uppfattning är att denna diskussion pekat på vikten av att uppmärksamma

framställningsmetoden. SL har meddelat att man avser att försöka få till stånd någon form av miljödeklaration på den etanol som används.

Ett annat biobränsle som är aktuellt för SL är biogas. SL har långtidskontrakt för leverans av biogas från Stockholm Vatten, och har också ett kontrakt för framtida leveranser av biogas från Käppalaverket. Biogas framställd från rötslam kan enligt nuvarande beräkningar inte tillverkas lokalt i sådan mängd att det räcker för hela SLs busstrafik.

Som framgår av ovanstående har SL höga ambitioner för att långsiktigt minska utsläppen av fossil koldioxid. Biobränslen har successivt införts under lång tid, och SL har idag troligen Europas mest miljövänliga busstrafik. SL har för avsikt att byta ut diesel- mot biobränslebussar i takt med att bussparken förnyas, vilket också ger möjlighet att successivt följa marknadsutvecklingen av fossilfria bränslen och tillgången på bussar för dessa bränslen. En forcerad övergång till fossilfri trafik innebär vissa risker för att verksamheten låses fast vid bränslen eller bussmotorer som i ett längre perspektiv visar sig vara suboptimala ur miljö- och ekonomisynpunkt.

För övriga trafikslag kan i princip samma principer hävdas, dvs att en övergång till fossilfri trafik fram till 2021 ger mindre risker för felinvesteringar i fordon och infrastruktur än en något mer forcerad övergång. I detta sammanhang bör påpekas att landstinget redan i nuläget har mer fossilfri trafik än vad som beslutats att EU och Sverige skall uppnå till 2020. En snabbare övergång för landstinget än för Sverige och EU som helhet skulle visa på höga ambitioner, men skulle inte väsentligt minska Sveriges totala utsläpp. Landstingets utsläpp av växthusgaser är för närvarande ca 3 promille av Sveriges totala utsläpp.

För fjärrvärme är landstinget hänvisat till den mix av bränslen som fjärrvärmeleverantören Fortum tillhandahåller. Fjärrvärme produceras genom förbränning av avfall från hushåll, byggverksamhet m.m. I dessa bränslen ingår såväl biomaterial (matavfall, trä) som plast och andra produkter tillverkade av fossil råvara. Vid brist på avfallsråvara eller då värmeproduktionen måste ökas, ex.vis vid stark kyla, används dessutom fossila bränslen som kol eller olja. Landstinget kan köpa fossilfri fjärrvärme enligt ungefär samma principer som man köper "grön" el, dvs köpa inom den kvot av den totala fjärrvärmeproduktionen som åstadkoms genom förbränning av biobränslen. SL köper biofjärrvärme från Fortum, men Locum ställer ej detta krav på fjärrvärmerna.

Sammanfattningsvis bedöms att en mer forcerad övergång till fossilfria bränslen inom landstingets verksamheter leder till högre investeringar under övergångsperioden och ett något större risktagande avseende teknikval. Förvaltningen bedömer att den goodwill som landstinget skulle kunna uppnå med ett forcerat införande lika väl kan erhållas genom att allmänheten i högre utsträckning informeras om att landstinget redan i nuläget är en föregångare när det gäller att minska klimatpåverkan. Den reella effekten av ett forcerat införande på Sveriges totala bidrag till klimatpåverkan är marginell.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet har ingen eller marginellt negativ inverkan på miljön.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Åke Wennmalm
Miljödirektör